

Nar at kunne indtræde i de lærde Skoler, saaledes som disse efter Lovforslaget skulle organiseres. Saadanne Skoler kunne ikke staa paa deres egne Ben, selv ikke med en saadan Understøttelse, som der kan ventes igjennem Finantsloven af Statsmidlerne, men det vil blive Kjøbstadkommunerne, der kommer til at omorganisere deres Skolevæsen, og jeg skal sige, jeg vil ogsaa ønske, at den Tid ikke maa være fjern, da Kjøbstadkommunerne føres til at omordne deres Skolevæsen og at føre det i en vis Grad op til et høiere Trin af Undervisning, end der nu for Tiden finder Sted, men dertil kræves først, at man saa maa løse Kjøbstædernes Skolevæsen fra endel af de Forpligtelser, der efter Loven af 8de Marts 1856 hvile paa det. Den ærede Ordfører sagde idag, at det var noget ganske Overordentligt, hvad der ofredes fra Statens Side til den lærde Undervisning, i Sammenligning med hvad de, der drage Nytte af den, yde dertil. Den ærede Ordfører nævnte — jeg antager disse Tal ere rigtige — at det var Noget over 50,000 Rd. om Aaret, der i det Hele kom ind i Skolekontingent, og Noget over 200,000, som de lærde Skoler koste; det var altsaa kun en Fjerdedel af, hvad de koste, som ydedes direkte af dem, der benyttede Skolerne; men har den ærede Ordfører og det ærede Flertal nogenstunde henvendt Tanken paa, hvad der betales direkte af dem, der benytte Borgerkolerne i Kjøbstæderne. Jeg har ikke nogen fuldstændig Oversigt derover, men jeg har idag set Tallene for een Kjøbstad alene, og jeg skal sige det ærede Thing, hvilket Resultat der der er tilstede. Resultatet er det, at Byen anvender paa sit Skolevæsen rigelig en Trediedel af hele det Beløb, der lignedes i Skat paa samtlige Indvaanere efter Formue og Veilighed, den hele personlige Skat, og det Beløb, der kommer ind i Betaling for Brug af Skolen, endog derunder indbefattet disse 3 Mk., som efter Loven af 8de Marts 1856 skulle gives for Benyttelsen af Trifskolen, udgjør omtrent en Sjetteedel af, hvad Skolevæsenet koster. Deraf ser man altsaa, hvorledes Kommunerne igjennem Skatten maa bære et ganske andet Bidrag til deres Skolevæsen, som dog kun giver en meget ringe Grad af Undervisning

og ingenlunde er bragt op til at give en saadan Grad af Undervisning, at de kunne være Forberedelsesskoler til de lærde Skoler. Dette tror jeg, man maa tage Hensyn til, og det vil deraf ses, at man ved nu strax at fjerne disse fire Klasser bort paa een Gang vil kaste hele Byrden over paa Kjøbstædernes Skolevæsen. Den Vej, der er at gaa, tror jeg er den, at man af det strengt taget saakaldte kommunale Skolevæsen ikke kan forlange mere, end at der gives en nogenlunde fyldig Almueeffeleundervisning, og at Kommunen ved Siden deraf bliver befriet for den Forpligtelse, som hviler paa den efter Loven af 1856, og som jeg skal give alle de Kultusministere, som vi have haft siden 1856, Æren for, at de have arbejdet efter Gvne for at gjøre saa haard som muligt for Kjøbstadkommunerne, — til at skabe saakaldte Realklasser eller høiere Borgerkoler. — Kjøbstadborgeren sætter stor Pris paa at have en saadan Realundervisning; men paa den Maade, den er ordnet, og under den Kontrol, der er paalagt, bliver det altfor befojteligt. Der er ogsaa hos flere Kjøbstadkommuner, navnlig i Sjælland, en Bestræbelse efter at frigjøre sig for, at disse høiere Borgerkoler eller Realklasser, som de kaldes, skulle være, om jeg saa maa sige, officielle; derimod er der Tilboielighed til at stræbe hen til, om jeg maa bruge det Udtryk, at associere sig med en frivillig Skole, saaledes at Kommunen fører en vis Kontrol med den Undervisning, der gives i en saadan Skole, som en Institutbestyrer paatager sig Forpligtelsen til at oprette, og at den yder ham Sikkerhed for en vis Understøttelse, enten ved at tildele ham Løkke, eller paa anden Maade sikrer ham en vis Indtægt af Skolen, mod at Kommunen kan besætte et vist Antal Tripladser i Skolen i Forhold til det Bidrag, den yder. Naar man paa den Maade lægger en Skole i een Mandes Haand alene, tror jeg, at man vil opnaa Skoler, der, navnlig i de større Byer, mere ville nærme sig til egentlige Middelskoler, og i disse vil der paa forskellige Stadter kunne gives en saadan Undervisning, at den vil kunne være en Forberedelse for Drengene til med 14 Mars Alderen at træde ind i en lærd